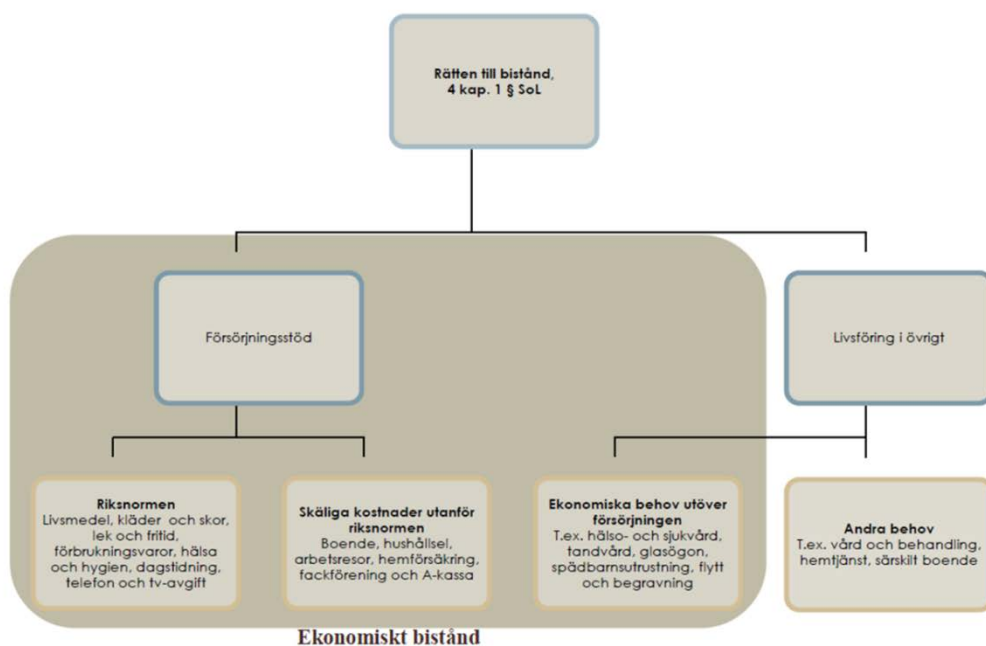

Svar på interpellation angående bostadskostnadernas andel av försörjningsstödet från Torbjörn Aronson (KD)

Den enskildes rätt till bistånd regleras i 4 kap. 1 § SoL. I paragrafen anges att den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Rätten till bistånd är inte knutet till att den enskilde behöver hjälp av någon särskild orsak t ex att hushållet har för hög hyra, utan att snarare till vilken livssituation som sökande befinner sig i t ex arbetslös, ingår i etableringen, eller sjukskriven.

Rätten till försörjningsstöd preciseras i 4 kap. 3 § och är uppdelat i två delar. En del är normen som gäller för hela landet (riksnormen) och ska täcka kläder, mat, hygienartiklar m m. Den andra delen är rätt till ersättning för skäliga kostnader för ett antal andra behovsposter som t ex boendekostnader, hushållsel, hemförsäkring m m.

I begreppet livsföring i övrigt ingår allt annat bistånd som den enskilde kan behöva för att vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Biståndet kan vara ekonomiskt stöd men också annat stöd, eller vård och behandlingsinsatser.

Ett hushålls behov av försörjningsstöd beräknas normalt genom att lägga ihop riksnormen med de så kallade skäliga kostnaderna för boende, hushållsel med mera, sedan dras hushållets inkomster bort från detta belopp enligt:

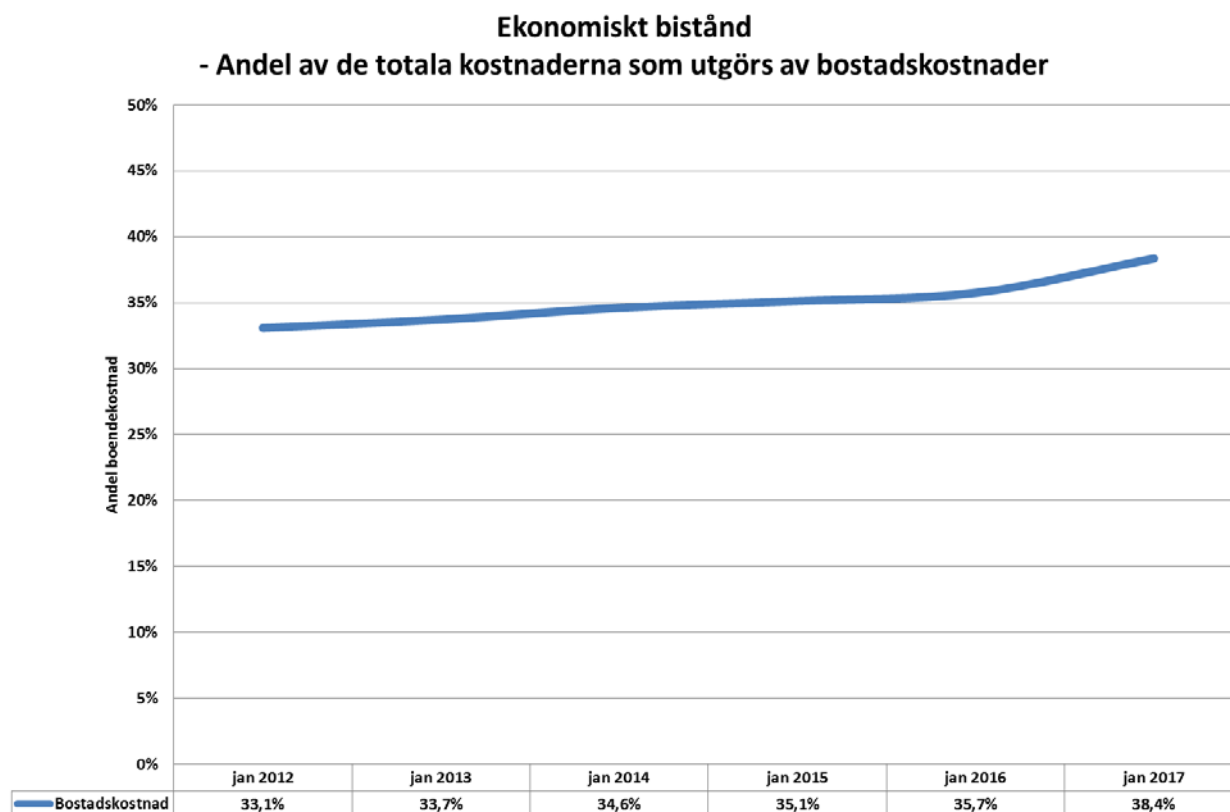
Hushållsmedlemmarnas personliga kostnader
+ hushållsgemensamma kostnader
+ hushållets skäliga kostnader för boende m.m.
– hushållets inkomster
Resultat = hushållets nettobehov av ekonomiskt bistånd

Med denna bakgrund följer svar på frågorna i interpellationen:

1) Hur har bostadskostnadernas andel av försörjningsstödet utvecklats över tid i Uppsala kommun?

Ett komplett svar på hur bostadskostnader påverkar utbetalning av ekonomiskt bistånd från år till år är svårt att få eftersom majoriteten av hushållen i Uppsala har ekonomiskt bistånd mindre än ett år. Alla nya och gamla hushåll med ekonomiskt bistånd har sin unika bostads- och livssituation vilket påverkar resultatet från år till år. Det går därför bara få en bild av hur bostadskostnadernas andel av försörjningsstödet har utvecklats över tid i Uppsala kommun.

Följande diagram bygger på uppgifter om de olika bostadskostnader hushållen har, som ansöker om ekonomiskt bistånd samt en summering av de totala kostnader hushållen har. Diagrammet visar alltså hur stor andel av hushållens totala kostnader som utgörs av bostadskostnader. Eftersom utbetalt ekonomiskt bistånd utgör hushållets sammanlagda kostnader reducerat med hushållets inkomster, så kan det finnas tveksamheter om detta är direkt överförbart på bostadskostnadernas andel av försörjningsstöd (som efterfrågas i interpellationen). Det finns även hushåll som får helt avslag med i underlaget. Dessa är i förhållandevis få och felet finns med i underlaget för varje redovisat år och bör därför få minimal påverkan på det slutliga resultatet. För att minska datamängden och därmed minska risken för hanteringsfel har januari valts ut som en representativ månad.

Diagrammet visar att andelen av hushållens totala kostnader som utgörs av bostadskostnader har ökat de sista fem åren.

2) Hur stor andel av dessa bostadskostnader avser hyror över genomsnittskostnaden respektive hyror över högsta godtagbara kostnad för olika typer av hushåll?

Vid beslut om ekonomiskt bistånd görs en bedömning om den sökande har en skälig boendekostnad. Denna bedömning utgår från den enskildes faktiska kostnad och behov av boende. Utgångspunkten vid bedömningen av vad som är skälig boendekostnad bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Kostnaden bör även relateras till hyresnivån hos allmännyttiga bostadsföretag eller andra större bostadsföretag på orten. Med orten bör avses den tätort där den enskilde bor eller de närmast belägna tätorterna inom kommunen. Bedömningen ska ta hänsyn till eventuella barns behov av utrymme även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid.

Som underlag för att bedöma om den sökande har skäliga bostadskostnader används Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad. Nivåerna revideras varje år och tabellen nedan visar nivåerna för 2017 (FKFS 2016:9).

	Genomsnittskostnad kr/mån	Högsta godtagbara kostnad kr/mån
1 - 2 vuxna	5 400	7 375
1 - 2 vuxna + 1 barn	6 575	9 200
1 - 2 vuxna + 2 barn	8 025	11 325
1 - 2 vuxna + 3 barn	10 225	13 600

För familjer med fler än tre barn görs ett tillägg på 1 450 kr i genomsnittlig kostnad och 2 125 kr i högsta kostnad per ytterligare barn.

Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *hyreslägenhet* ska hyran inklusive uppvärmning och obligatoriska avgifter beaktas. Om lägenheten hyrs med andrahandskontrakt, bör nämnden godta den hyra som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalat, under förutsättning att den är skälig. Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *inneboende* ska beaktas vad bostadsinnehavaren och den inneboende avtalat, om kostnaden är skälig. Vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden för en *bostadsrättslägenhet* ska månadsavgiften, uppvärmningskostnaden och räntekostnaden för lån som tagits för inköp och underhåll eller liknande av lägenheten beaktas.

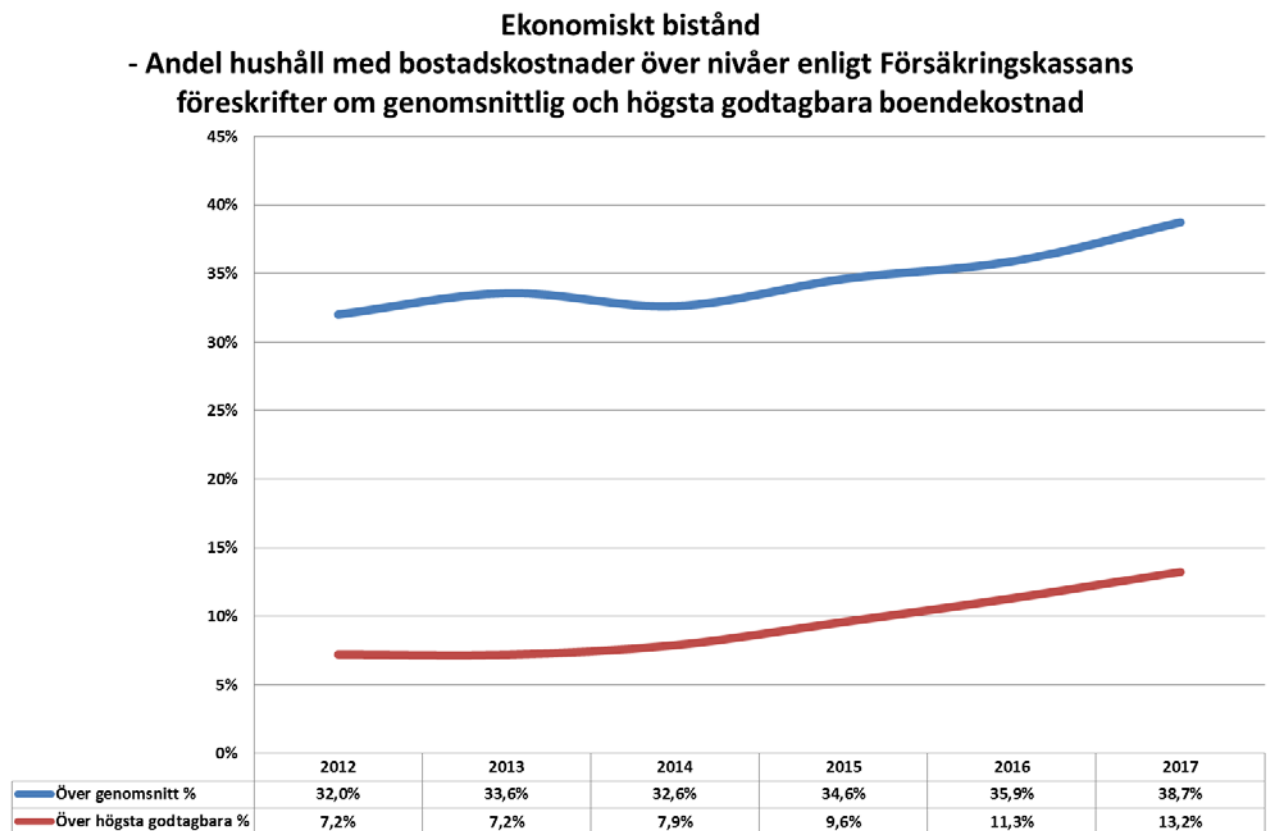
Vid ett kortvarigt biståndsbehov ska den faktiska boendekostnaden i regel godtas. Om socialnämnden bedömer att behovet av ekonomiskt bistånd blir längre än tre sammanhängande månader, bör den faktiska boendekostnaden prövas om den är skälig. I prövningen bör, vid beaktande av en skälig levnadsnivå, hänsyn tas till att den enskilde kan byta till en billigare bostad eller på annat sätt kan sänka boendekostnaden. Dock ska beslut undvikas som medför att den enskilde tvingas flytta från den tätort eller den del av kommunen där han eller hon bott under flera år. Hänsyn ska tas om det finns särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde som t ex:

- om det finns risk för att ett byte medför negativa sociala konsekvenser
- om en barnfamilj genom att flytta skulle tvingas bryta upp från barnomsorg, skola och socialt nätverk
- om en ensamstående vuxen, t ex med funktionsnedsättning eller sociala problem och äldre med sviktande hälsa, har ett särskilt stort behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller den fysiska miljö som hänger samman med det nuvarande boendet

- om bostaden är anpassad till en boendes funktionsnedsättning
- om den enskilde har begränsad möjlighet att bli godkänd som hyresgäst, t.ex. vid arbetslöshet eller betalningsanmärkning.

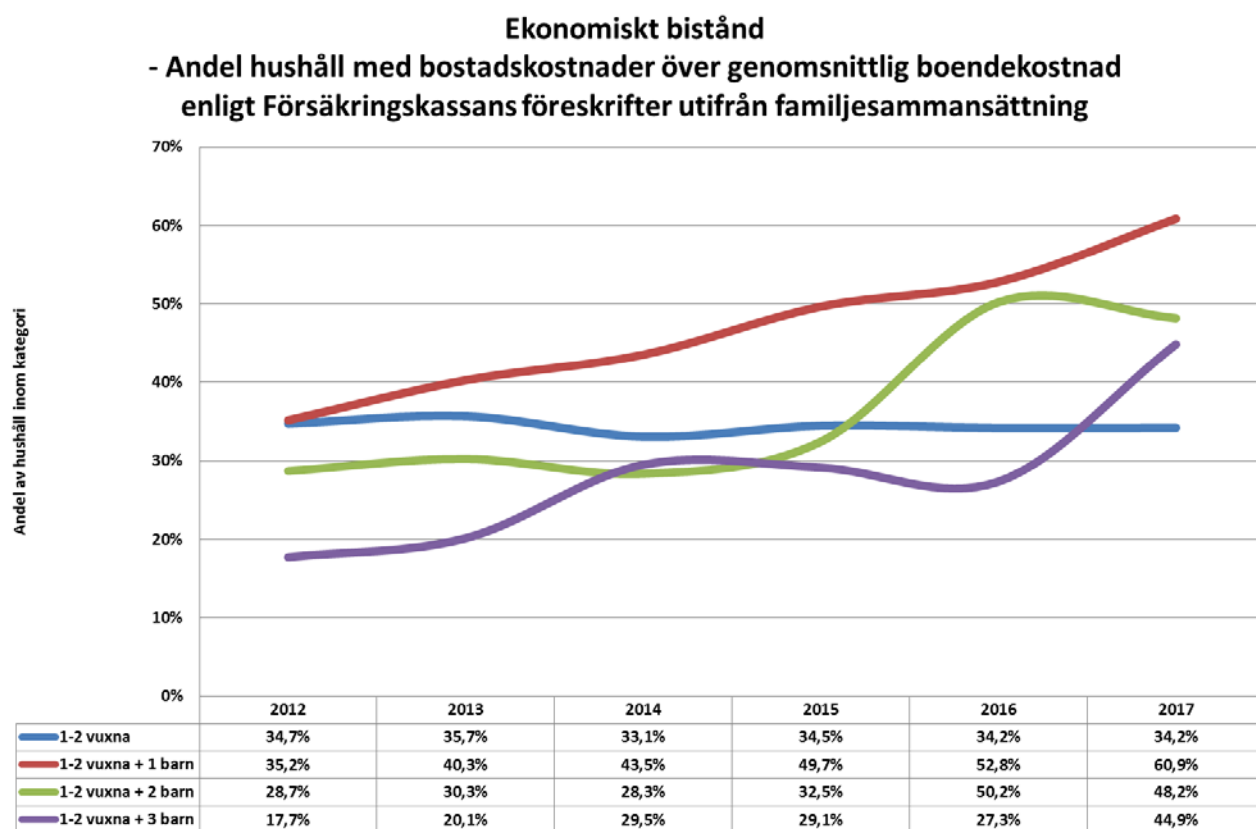
För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Vuxna som inte är sambor bör inte behöva dela sovrum. Vid bedömningen av vad som är skälig boendestandard vid byte till dyrare bostad bör utgångspunkten vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

Följande diagram visar andel hushåll med boendekostnader över Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara boendekostnader utifrån nivåerna för specifikt år. I januari 2017 bodde mindre än fem procent av de som ansökt om ekonomiskt bistånd i bostadsrätt, villa eller tillfälligt boende i form av t ex vandrarhem. Då dessa boendeformer utgör en liten andel samt andelen är relativt oföränderlig över år tas alla hushåll med i underlaget oavsett aktuell boendeform.

Både andel hushåll över genomsnittlig och högsta godtagbara boendekostnader har ökat märkbart de sista fem åren. Bristen på lediga bostäder med låga bostadskostnader gör det svårt för familjer att hitta eller byta till bostäder med lägre hyra. Det bör även tilläggas att enligt Försäkringskassans föreskrifter tillhör inte Uppsala kategori storstad utan jämförs med andra kommuner med fler än 75 000 invånare vilket gör att nivåerna för genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnader är betydligt lägre än t ex Storstockholm. I Storstockholm är nivån för genomsnittlig boendekostnad 850 kr högre för hushåll med 1-2 vuxna och nivån för högsta godtagbara boendekostnad 1 150 kr högre för hushåll med 1-2 vuxna.

Det är hos familjer med ett barn som det är vanligast att ha en bostadskostnad över genomsnittlig boendekostnad. Hushåll utan barn, som är den klart största gruppen som ansöker om ekonomiskt bistånd, ligger på en klart lägre nivå vilket framgår i diagrammet nedan.

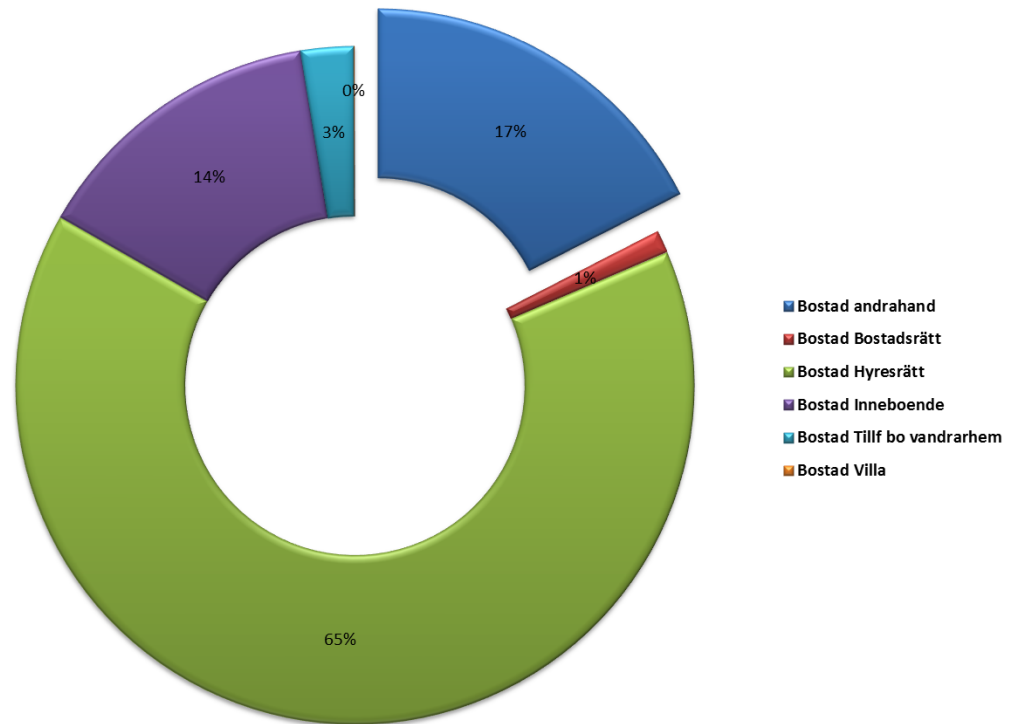
När det gäller hushåll med bostadskostnader över högsta godtagbara bostadskostnad enligt Försäkringskassans föreskrifter så pekar statistiken på att desto fler som ingår i hushållet desto mindre risk är det att bostadskostnaden överstiger högsta godtagbara bostadskostnad.

Det är klart vanligare för personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan att ha bostadskostnader som är högre än genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad per månad enligt Försäkringskassans föreskrifter. Troligtvis för att det i Uppsala är svårt att snabbt finna en bostad med låga bostadskostnader.

3) Hur stor andel av dessa bostadskostnader avser andrahandshyror?

Uppgifter om vilka hushåll som har ansökt om ekonomiskt bistånd och som har andrahandskontrakt finns i handläggarsystemet först från våren 2017. Jämförelse med tidigare år samt med uppgifter för januari 2017 går därför inte att göra. Genom uppgifter från juni 2017 går det att få en bild av hur stor andel av bostadskostnader som avser andrahandshyror. Andelen ska ses som en minsta andel då det troligtvis är fler som har ett andrahandskontrakt men som ännu inte är rätt registrerade i handläggarsystemet.

Ekonomiskt bistånd - Kostnad per boendetypp, andel av totala boendekostnader, juni 2017

Minst 17 procent av boendekostnaderna för personer som ansökt om ekonomiskt bistånd i juni 2017 utgörs av hushåll som bor i bostad med andrahandskontrakt. Det är betydligt vanligare för personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan att bo i bostad med andrahandskontrakt. Troligtvis för att det i Uppsala är svårt att snabbt få ett förstahandskontrakt.

Det saknas uppgifter på hur många av andrahandskontrakten som är godkända. Vid handläggning av ekonomiskt bistånd bedöms inte om bostad i andra hand är godkänt av hyresvärden. Det finns minst en kammarrättsdom som framhåller att giltighet av andrahandskontrakt inte ska utredas. Det kan även vara svårt att utreda giltigheten utan att bryta sekretessen för den personen som ansöker om ekonomiskt bistånd. Om lägenheten hyrs i andrahand, bör den hyra som lägenhetsinnehavaren och andrahandshyresgästen har avtalat om godtas, under förutsättning att den är skälig. För den som hyr bostad i andra hand gäller samma regler som för den som hyr i första hand.

De nyanlända som har anvisats till Uppsala kommun enligt bosättningslagen och fått bostad via kommunen har godkända andrahandskontrakt. Hur många av de egenbosatta (EBO) som har godkända andrahandskontrakt finns inga uppgifter om.

4) Hur stor andel av dessa andrahandshyror ligger över genomsnitt respektive över högsta godtagbara kostnad?

Av de drygt 550 hushållen som har ansökt om ekonomiskt bistånd för juni 2017 och som det finns uppgifter i handläggarssystemet om att de har andrahandskontrakt är medelhyran ca 6 800 kr per månad och medianen 6000 kr. Tabellen nedan fördelar hushåll som har ansökt om ekonomiskt bistånd för juni 2017 och bor i en bostad med andrahandskontrakt utifrån hyror som ligger över nivåer enligt Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2016:9) om

genomsnittlig och högsta godtagbara bostadskostnad.

Hushåll med andrahandskontrakt	Ja	Nej	Totalt
Över genomsnittskostnad kr/mån	42%	58%	100%
Över högsta godtagbara kostnad kr/mån	14%	86%	100%

Det är 58 procent som ligger under genomsnittskostnad per månad och 42 procent som ligger över. Hyrorna för andrahandskontrakt skiljer sig inte nämnvärt från andra boendeformer i detta hänseende.

Det är betydligt fler personer som fått uppehållstillstånd i Sverige för max fyra år sedan som bor i bostad med andrahandskontrakt och som ligger över nivån för genomsnittskostnaden än andra personer. Andelen som ligger över nivån för genomsnittskostnaden är dock lägre för denna grupp jämfört med andra.

2017-08-27

Ulrik Wärnsberg (S)

Ordförande Arbetsmarknadsnämnden